

מאוצרות הפרשה

במדבר סיני (א,א)

התורה ניתנה במדבר, ודרשו חז"ל (במדבר רבה א, י): שבא הדבר ללמדנו כי "כל מי שאינו עושה את עצמו כמדבר, הפקר, אינו יכול לקנות את החכמה והתורה". נמצא, אפוא, שהענוה ושפלות הרוח הינה תנאי בסיסי לקניית התורה, ואכן בכל מקום שבו מצאנו תורה – מצאנו גם את מידת הענוה.

בענין זה מסופר, כאשר הגיע ה"חזון איש" זצ"ל למינסק בימי אברכותו, כבר הלך שמו לפניו כבן עליה מהמיוחדים שבדור, אולם לא הכל הכירו את מראה פניו. עלה לבית המדרש ונטל גמרא לעיניו בה, וכיון שהגיעו לומדי השיעור ונצרכו לגמרא, פנה אליו השמש, הוציא מידידו את הספר והפטיר: "יהודי פשוט צריך לומר תהילים, אנו זקוקים עתה לגמרא כדי ללמוד בה! בלי אומר הנגיד ה"חזון איש" להתפלל בבית המדרש, רצה השמש לכבדו בעליה לתורה כאורה, וביקש לדעת את שמו, כשהשיב ה"חזון איש": "אברהם ישעיהו בן שמריהו יוסף", הביט בו השמש מבולבל בעיניו – האם אין זה שמו של האברך שכולם סחים בו בכבוד ובהתפעלות? רגע אחד חלף עד שחדרה למוחו ההבנה כי אכן כך הוא... זהו האברך – והוא נהג כלפיו בזלזול כה גדול... בקול בוכים פנה אל ה"חזון איש" וביקש מחילה, אך ה"חזון איש" השיב לו בשלוה: "על מה עלי למחול? הן צדיק מר בכל דבריו – ללומדי השיעור הקבוע ישנה זכות קדימה לעיני בגמרא, ויהודי אכן צריך לומר תהילים..." (ומתוק האור)

ואלה תולדת אהרן ומשה (ג, א)

וברש"י: ואינו מזכיר אלא בני אהרן ונקראו תולדות משה, לפי שלימדן תורה. מלמד שכל המלמד את בן חברו תורה מעלה עליו הכתוב כאילו ילדו. המעשה שלפנינו אירע לפני כשבעים שנה בת"ת "שארית ישראל" בפ"ת. סיפרו רבי משה שיינפלד זצ"ל: היה זה ביום ראשון כאשר שני ילדים אחים הגיעו לת"ת כבכל יום וסיפרו כבדרך אגב לחבריהם כי בשבת לאחר הקידוש, הם נסעו עם אביהם לעיר תל אביב כדי לשחות ולהשתזף בחוף הים. עד מהרה הגיעה הידיעה לחברי ועד ההורים אשר הזדעזעו מחילול השבת והחליטו לסלק את שני האחים ממקום לימודם לאלתר. הסופר רבי משה שיינפלד שהיה מעורה במתרחש, התאמץ והצליח להשהות ביצוע ההשעיה עד אשר ילך לשאול ולהוועץ בדעתו של החזון איש. החזון איש השפיל עיניו והרהר דומם במשך חמש דקות רצופות. "היה זה מחוזה נדיר ויוצא דופן" – סיפר רבי משה – "דרכו של החזון איש היתה לחרוץ את הכרעתו מיד ולא להשתהות במתן תשובות"... לאחר חמש דקות, נייער החזון איש משרעפיו, הרים את עיניו ואמר: "חיפשתי והפכתי בכל התורה כולה ובחנתי בפרוטרוט את כל עונשיו של "מחלל שבת" ולא מצאתי ביניהם כי אסור ללמד תורה לבניו..." (בנין נפש האדם)

ולקחת חמשת חמשת שקלים לגלגלת בשקל הקדש תקח עשרים גרה השקל (ג, מז)

חמשה וששים ושלוש מאות ואלף – כך סכום החשבון חמשת שקלים לגלגלת. למאתים בכורות אלף שקל, לשבעים בכורות שלש מאות וחמשים שקל, לשלש בכורות חמשה עשר שקל. אמר: כיצד אעשה, כבוד שאומר לו תן חמשת שקלים, יאמר לי אני מפדויי הלויים. מה

עשה, הביא שנים ועשרים אלף פתקין כתב עליהן חמשה שקלים, בללן ונתנן בקלפי, אמר להם בואו וטלו פתקיכם לפי הגורל (רש"י פס"ו) ה'עולם' אומר שבכל מפעל כדאי להחזיק עצלן אחד, כי עצלנים תמיד מנסים למצוא פטנטים העשויים לפטור אותם מעוד קצת מאמץ. והנה, כי הקורא את דברי רש"י בודאי יתמה, מדוע היו צריכים להתאמץ ולכתוב על עשרים ושנים אלף פתקים 'בן לוי' ועל מאתים שבעים ושלוש חמשה שקלים, הרי היה ניתן להשיג את אותה מטרה אף אם היו משאירים את עשרים ושנים אלף הפתקים ללא כל כיתוב, ורק על מאתים שבעים ושלושה הפתקים הנותרים לכתב 'חמשה שקלים', וממילא, כל בכור שהיה מוציא פתק ריק היה מבין מיד שהוא אחד מאלו שנפדו, ואין הוא צריך לשלם חמשה שקלים.

מבאר זאת רבי אברהם פאלאג'י: אילו היה משה עושה כך, יתכן שהיו בין הבכורים כמה חדי עין שהיו מסוגלים להבדיל אף כשהפתק מקופל, בין פתק חלק לפתק כתוב, וממילא לא היה לגורל תוקף, לכן טרח הוא לכתוב על כל עשרים ושנים אלף הפתקים 'בן לוי', וכיון שעל כל הפתקים היה רשום משוהו, כבר לא היה אפשר להבדיל מבחוץ בין פתק לפתק. (לאור הנר)

זכר ל... מתן תורה? הקשה מרן הגאון רבי אהרן קוטלר זצ"ל, ראש ישיבת ליקווד: בשל מה בכל ימות השנה, יום אחר יום בבוקר ובערב, מזכירים שוב ושוב את יציאת מצרים: בשבתות, בחגים ובמועדים אומרים אנו בקידוש ובתפילה זכר ליציאת מצרים. ולא זו בלבד, חג הפסח, מוקדש כולו זכר ליציאת מצרים. והדברים דורשים הבנה וביאור, הלא ליציאת מצרים עצמה מטרה היתה – להביא את עם ישראל לפסגה הגבוהה ביותר, קבלת התורה. ואם כן מתאים היה שלפחות בחג השבועות – יום מתן תורה, נזכר "זכר למתן תורה" בקידוש, מדוע גם ביום זה אומרים "מקרא קודש לזכר ליציאת מצרים"?

ביאר מרן הגר"א קוטלר זצוק"ל יסוד נפלא – המאיר לנו באור יקרות את מהותם של דברים: זכר עושים רק לדבר שהיה ואינו, ובאמצעות הזיכרון מנסים להעלותו ולהיזכר באותם רגעים נעלים ונשגבים אותם מבקשים אנו לזכור ולא לשכוח. ואם כן, אותם רגעים נשגבים של יציאת מצרים שהיו ואינם, מצווים אנו לזכור ולהזכיר לעצמנו בכל יום מחדש ובשל כך מייחדים תפילות מיוחדות לזכר אותו נס גדול בו יצאנו מבית עבדים. אך בלימוד התורה הקדושה קיים הבדל מהותי בתכלית. התורה איננה זיכרון העבר. היא חיה וקיימת, מתחדשת בכל יום ללא הפסקה על ידי מאות האלפים ההוגים והיגיעים בה ככל רחבי העולם. לה, אין צורך ב"זכר", מאחר והיא עצמה הזיכרון הטוב והיעיל ביותר. היא איננה מונחת בארון נחלת העבר. והדברים מאירים כנתינתם מסיני! (האמנתי ואדברה, הונא בגליון קבלת שבת)

בשבילי נברא העולם - המשגיח הגאון רבי אליהו לופיאן זצ"ל אמר פעם בשיחה בליל שבועות, דהיה שווה להקב"ה לברוא את העולם 6,000 שנה, כדי שיהודי אחד יאמר פעם אחת בלבד "ברוך הוא וברוך שמו", ו"אמן" אחד שווה יותר מאלף "ברוך הוא וברוך שמו", ו"אמן" יהא שמייה רבא" אחד שווה יותר מאלף "אמנים", ואילו אלף פעמים אמירת "אמן יהא שמייה רבא" לא מגיע לזכות לימוד תיבה אחת מלימוד התורה! אשרינו מה טוב חלקנו!

התורה היא המרכז

יְנַסֵּעַ אֶהָל מוֹעֵד מִמְּחֵה הַלַּיִם בְּתוֹךְ הַמִּחְנֵת כְּאִשֶּׁר יִחַנּוּ בְּן יִסְעוּ אִישׁ עַל יְדוֹ לְדַגְלֵיהֶם (ב', י"ז)

עלינו להבין: בנוהג שבעולם, תמיד צועדים חשובי העם ונכבדיו בראש המחנה! מדוע אפוא במקרה זה מוקמו אהל מועד ומחנה השכינה במרכז המחנה, ולא בראשו? את התשובה נבין על פי המעשה הבא, אותו סיפר המגיד הירושלמי הגאון רבי שלום שברון זצ"ל. וכך סיפר: בשכונת שערי חסד של פעם, היתה דמות מיוחדת במינה, אשר נקראה בשם 'ר' בצלאל החלבן. שמו המקורי של 'ר' בצלאל היה 'ר' בצלאל גולדשטיין, אולם הכל הכירוהו בכינויו 'ר' בצלאל החלבן – על שם המקצוע בו מצא את פרנסתו: חלוקת חלב בין הבתים... 'ר' בצלאל זה, כל כולו שקוע היה בתורה. ששה סדרים כולם שגורים היו על פיו, עם רש"י ותוספות. כאשר היה מסתובב עם כדי החלב ועוסק במלאכתו – היתה דעתו שקועה בלימוד התורה אותו עשה עיקר, בעוד את מלאכתו לא עשה אלא עראי בלבד, ואף פחות מכך... באותם ימים נפוץ הסיפור, על פיו כאשר הגיע הגאון רבי זעליג ראובן בענגיס זצ"ל ארצה, פגש בר' בצלאל החלבן. לאחר מכן הודיע נחרצות לרעייתו הרבנית, כי גמר בדעתו שלא לקבל על עצמו משרת רבנות בארץ הקודש. "אם כך נראים חלבניה של ירושלים, כיצד נראים תלמידי חכמיה ורבניה?" נימק את החלטתו.

מאחר שכאמור, היתה תורתו של 'ר' בצלאל החלבן קבע, והיתה מלאכתו עראי, לא פעם אירע שבעודו עוסק בחלוקת החלב צצה בדעתו קושיה כלשהי, אותה היה ממנהר לשטוח בפני אחד מתלמידי החכמים שנקרו בדרכו. עד מהרה מתפתחת היתה שיחה של ריתחא דאורייתא, ולא פעם בעקבות כך שכח 'ר' בצלאל לחלוטין מהחלב שעמו, דבר שגרם ללקוחותיו הקבועים לרכוש את החלב מחלבנים אחרים, ולו – לאבד את פרנסתו... מספר רבי שלום שברון, מנהגי היה שכל אימת שהבחנתו בר' בצלאל העוסק במלאכתו, חומק הייתי מפניו, כדי שלא יפסיק מעבודתו בגללי, ויקפח את פרנסתו... אולם באחד הימים, בעודי צועד באחת מסמטאותיה של 'שערי חסד' – הבחנתי בדמותו המתקרבת, וכדי החלב עמו. כשהתקרב אלי 'ר' בצלאל – בנקל יכולתי להבחין כי הינו שקוע בשרעפים, ומכך הסקתי כי קושיה מנקרת בראשו... ואכן, לא טעיתי: מיד כאשר הבחין בי, קרא לעברי: "ר' שלום! ר' שלום!"...

כמנהגי ניסיתי לחמוק מפני 'ר' בצלאל, אך הוא לא הרפה... הוא החל רודף אחרי וקורא: "ר' שלום! יש לי קושיה עצומה על התוספות במסכת בבא מציעא!"... אלא שאף אני, לא ויתרתי: העמדתי פנים כאילו אינני שומע אותו, פניתי לסמטה אחרת, וניסיתי להתרחק... אולם אף 'ר' בצלאל החלבן היה עקשן... "מדוע אתה בורח מפני? האם הקושיה שלי אינה מוצאת חן בעיניך?" הוא קרא אחרי, ואני כבר הבנתי כי הפעם לא אוכל להתחמק... עלי להסביר לר' בצלאל מדוע אינני רוצה לשוחח עמו כעת בדברי תורה... לפיכך, ניגשתי אל 'ר' בצלאל ואמרתי לו: "ר' בצלאל... הייתי שמח לשמוע את הקושיה שלך... אבל אם אעשה זאת – אתה תפסיד את פרנסתך, ואת זאת אינני רוצה!" את תשובתו של 'ר' בצלאל, אינני שוכח עד עצם היום הזה: הוא הביט בי בעיניים נוקבות, וקרא: "ר' שלום, זכור היטב: התורה היא הפרנסה! רק התורה!"...

הרי לנו דוגמת מופת ממנה יכולים אנו ללמוד, כי אכן, עיקר שאיפתו של האדם בעולם הזה צריכה להיות אחת ויחידה: לימוד התורה וידיעתה, בעוד כל השאר – הינו בעל חשיבות פחותה בהרבה... ומכאן תשובה לשאלתנו, על פי דרכו של ה'חפץ חיים' זי"ע: את הרעיון הזה עצמו ביקש הקב"ה ללמדנו כאשר ציוה להציב את אהל מועד, ובו הארון והלוחות – במרכז המחנה, כדי ללמד שהתורה צריכה תמיד להיות מרכז החיים, וכל שאר העניינים – צריכים להיות סביבה, טפלים ושוליים ביחס אליה. על האיש היהודי לבנות את חייו מסביב לאהל מועד, מסביב לתורה, ולדעת שהיא העיקר אשר סביבו ייסוב הכל!

(מתוך "ללמדך - במדבר" שעתיד לצאת לאור מאוצרותיו של הרב מרדכי פרינדליך זצ"ל)

פינת ההלכה

ההללים עין מבנות שמעתיקות במבחני חוץ

שאלה: אני מורה בסמינר, ומתוקף תפקידי עלי להשגיח במבחנים חיצוניים [מבחן חוץ הוא מבחן שהרשויות עושות כדי לתת לתלמידיה תעודה, ועל ידי התעודה היא יכולה להתקבל לעבודה במקצוע שהיא למדה], שהבנות תכתובנה ביושר. יש בנות שטוענות שברירו ומותר להעתיק במבחנים אלו, משום שזה כמו לגנוב מהרשויות. רציתי לדעת פסק הלכה ברור בענין? **תשובה:** מכמה טעמים אסור להעלים עין, א. כי המעסיק שלה בעתיד, חושב שיש לה תעודה, וזה שקר. ב. אסור לגנוב ממשלמי מיסים, ג. זה מתחיל בגניבות קטנות, ולבסוף יגנבו מאנשים, ד. המורה שקיבלה כסף על השמירה, עושה מלאכתה רמיה. **מקורות ונימוקים:** מכמה טעמים אסור בכל תוקף להעתיק: א. הרי הנערה תקבל ציון גבוה בתעודה ובעקבות זה, יקבלו אותה לעבודה, שרוצים עובדת שיש לה ציונים גבוהים, ונמצא שכל המשכורות שתקבל מהמעביד הוא בשקר, וזה גניבת ממון לא מהממשלה, אלא מהמעסיק שלה לעתיד. וכן כתב בשו"ת אגרות משה (ח"מ ח"ב ס' ל') שדבר זה אינו אסור רק מחמת אונאה, אלא יש בוזה גזילת ממון ממש, דהא כשירצה לפרנסתו במשך הזמן להשכיר עצמו אצל אחד לעבוד בעסקיו, ורוצים ברוב הפעמים במי שגמר היטב למודיו דחול, והוא יראה לו התעודה איך שגמר בטוב, ועל סמך זה קבלוהו, שזהו גניבת ממון ממש. וגם שיש בוזה שקר, וצריך להודיע זאת למעביד, כי הרבה מעבידים אינם רוצים עובדים שקרנים, כי על שקרן א"א לסמוך עליו כלום. ב. מ"ח מן הגר"ש אלישיב זצ"ל היה מאד נגד כל הגניבות מהממשלה, וטען שאין זה גניבה מהממשלה, אלא זה גניבה ממנו ומעוד הרבה אנשים שמשלמים מיסים, והם אינם רוצים שיגנבו מהם. ג. בחור שלמד בשיבה יצא לתרבות רעה, ונתפס בגניבה, ספרתי על כך למו"ר הגאון רבי מרדכי שולמן זצ"ל איך יתכן שבחור ישיבה לשעבר התדרדר עד כדי כך, אמר לי זה לא מתחיל מהבחור, סבו גנב חידושי תורה, ואביו הורה היתר לעצמו לגנוב מהממשלה, והבחור כבר הורה היתר לעצמו לגנוב מאנשים. ולכן גם אם לא היה שום חשש בוזה [וכמבואר לעיל שיש בוזה חששות גדולים] לא היה כדאי ללמד את ילדינו לגנוב, כי היום יגנבו במבחנים, ומחר כבר יגנבו בדברים גדולים, ואם לא הם, אז ילדיהם, הטוב ביותר ללמד אנשים לקבל כל דבר ביושר, אם זה מגיע להם שיקבלו, ואם לא, יחפשו עבודה כשירה אחרת. ד. המורה מקבלת כסף כדי לשמור שלא יעתיקו, והיא מעלימה עין, הרי היא עושה מלאכת ה' רמיה, ומרמה את המעסיקים שלה, והיא צריכה להשיב את הכסף שקיבלה עבור השמירה, כי היא לא שמרה, אלא אדרבה העלימה עין. ונסיים בסיומו של האגרות משה, ברור שעצם הדבר ששמע מע"כ הוא שקר... כי אדרבה ידוע שבנות יעקב הם ישרים, ואל יחוש להשמועות של שקר... ויכול מע"כ לומר בפה מלא שהוא שקר וכזה משונאי תורה ודת ישראל. (הגר"י זילברשטיין שליט"א, קובץ ווי העמודים)

חידה שבועית

מה האכנה האשוח'ה-78 פסוקים אפסוקי אשוח'ה רות?

תשובה לחידה בר"ש: בית המקדש. תשובה לחידה: זיכרון.

מזל טוב

מרכז העיר: משפחות פנטילאט – טננבוים להולדת הבת הנכדה **גני הדר:** משפחות באנג' – הרב רוזנבאום להולדת הבן הנכד
משפחות שילה – בא גר להולדת הבת הנכדה הנינה משפחות קליין לאירוסי הבת משפחות בן דב – בא גר לאירוסי הבת הנכדה הנינה
משפחות נגר לאירוסי הבת הנכדה משפחות לנג – פיקסלר (מרכז העיר) לאירוסי הבן הנכד

פתרונות לחידות והודעות לשמחות ניתן לשלוח עד יום שני בפקס: 037608833 או למייל a7608833@gmail.com